

(Με αφορμή το άρθρο [«Τι κάνει ο εγκέφαλος όταν εμείς δεν κάνουμε τίποτε;»](#))

«Το να “ονειροπολεί” κανείς ακούγεται ίσως σαν ένα νοητικό παιχνίδι, πρόκειται όμως για μία λειτουργία με πολύ σοβαρό σκοπό. Θεωρούν ότι (η ονειροπόληση) αποτελεί το απόλυτο εργαλείο για την ενσωμάτωση των μαθημάτων του παρελθόντος στα σχέδιά μας για το μέλλον».

Κατά την ονειροπόληση, σε μια γενική εικόνα της λειτουργίας της, διαπιστώνεται ότι αντλούμε κάποια στοιχεία από το παρελθόν τα οποία χρησιμοποιούμε αργότερα για τον σχεδιασμό του μέλλοντος. Μπορεί να είναι κάποιες επί μέρους λεπτομέρειες με ειδική σημασία, μπορεί να είναι μια γενικότερη αίσθηση κάποιων καταστάσεων, όπως η αίσθηση μιας έλλειψης που νιώθουμε ότι πρέπει να αναπληρωθεί. Φαίνεται ότι τα στοιχεία αυτά, επειδή έχουν μια χρησιμότητα για μας, ένα ενδιαφέρον, παραμένουν μέσα μας «ζωντανά» με τη βοήθεια της διαδικασίας της ονειροπόλησης.

Θα μπορούσε, λοιπόν, να υποθέσει κανείς ότι η ονειροπόληση μπορεί να είναι ένα μέσο διατήρησης της μνήμης; Γιατί, θα τα προσέχαμε και θα τα θυμόμασταν αν δεν τους αποδίδαμε κάποια αξία, αξία που στην περίπτωση της ονειροπόλησης έχει σχέση με τους μελλοντικούς μας στόχους; Υπέρ της υπόθεσης αυτής φαίνεται να συνηγορεί και το γεγονός ότι η απώλεια της μνήμης συμπίπτει με τον περιορισμό της ονειροπόλησης όσο μεγαλώνει ο άνθρωπος.

Θα μπορούσε, βέβαια, η τελευταία αυτή παρατήρηση να ερμηνευθεί και αντίστροφα: Ότι στον βαθμό που χάνουμε την μνήμη μας χάνουμε και την δυνατότητα να ονειροπολούμε.

Αυτό το τελευταίο ζήτημα θα μπορούσε πάλι να μας οδηγήσει σε νέα συμπεράσματα: Ότι είναι άλλο πράγμα η **διάθεση** για ονειροπόληση (που φανερώνει την όρεξη και την αγάπη για τη ζωή και αντιστοιχεί στο θέλω του ανθρώπου) και άλλο η

ικανότητα

για ονειροπόληση, (αν αυτή τροφοδοτείται από την μνήμη, οπότε έχουμε να κάνουμε με το μπορώ του ανθρώπου).

Κι έτσι το πιο πάνω ερώτημα, αν η μνήμη χάνεται επειδή δεν ονειροπολούμε ή αν παύουμε να ονειροπολούμε επειδή χάνουμε την μνήμη μας, μπορεί να τεθεί και γενικότερα: Το θέλω μας ενισχύει το μπορώ μας ή το μπορώ μας ισχυροποιεί το θέλω μας; Πολύ πιθανόν πρόκειται για ζεύγη που τα μέρη τους αλληλοτροφοδοτούνται. Αυτή η γενίκευση, όμως, στον κάθε άνθρωπο, έχει διαφορετική εφαρμογή, αφού, μπορεί ο καθένας να αξιοποιήσει όποια από τις δυο πλευρές είναι ισχυρή για να ενισχύσει την αδύνατη.

Μια άλλη όψη του όλου θέματος είναι και η σχέση ανάμεσα στο παρελθόν μας και στο μέλλον μας. Και ο τρόπος που το ένα επηρεάζει το άλλο. Το μέλλον (η ελπίδα, η προοπτική, ο στόχος...) μάς ωθεί προς τα εμπρός. Το παρελθόν (η πείρα, οι βεβαιωμένες ικανότητες...) μάς δίνει την ισχύ για να εισέλθουμε στο μέλλον.

Τα θέματα αυτά δεν τελειώνουν ποτέ (σχετικό αυτό το «ποτέ») κι έτσι θα επανέλθουμε κάποια στιγμή... Τροφοδοτούν, όμως, την παρατήρηση και την έρευνα.

Εμείς, απλώς θέλουμε να επισημάνουμε ότι ας φαίνεται ότι πρόκειται για μια θεωρητική συζήτηση, δεν είναι έτσι τα πράγματα, γιατί ό, τι ισχύει θεωρητικά αφήνει τα ίχνη του στην πραγματικότητα και μπορεί να αξιοποιηθεί πρακτικά.

Λάμπρος Κουλελής □